

EGYHÁZI HIRADÓ

A szegedi református egyház hivatalos lapja, református egyházi társadalmi és belmissziói hetilap.

ELŐFIZETÉS: HAVONKÉNT 6000 K EGY SZ. 2000 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

REF. LELKÉSZI HIVATAL, SZEGED.

Főszerkesztő: HARSÁNYI PÁL.

Felölős szerkesztő: BAKÓ LÁSZLÓ.

MEGJELENIK

HETENKINT SZOMBATON

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Tartalom: Vezércikk: ó—ó: Iskola és korcsma. — II. cikk: Tátray K.: Az Országos Lu'her Szövetség kultur-estélye Szegeden. — Külföld. — Forgácsok — Belpolitika - Külpolitika. — Hirek. — Irodalom - Művészet. — Családi kör.

Iskola és korcsma.

Hogy hogyan kerül egymás mellé e két különböző név és fogalom, annak egyszerű magyarázata a szabolcsmegyei közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén elhangzott azon tanfelfüggetelő beszámoló, amely szerint Szabolcs megyében korcsma minden 260 lélekre esik egy, míg az iskolákra egyenként hatezer lélek jut. Az összehasonlító statisztika megdöbbentően hihetetlen. Különösen abban az időben, amikor országunknak egyetlen reménye és hangsúlyozottan megmaradt fegyvere: kulturális fölénye. A valóságnak ilyen közállapotai mellett azonban bizony csak rakétaszertű frázis marad az a bizonyos magyar kulturfölény, mert a valóság rövidesen az lesz, hogy a huszadik század nivójára felküzdött magyar közállapotok teljesen balkanizálódnak fognak és akkor utolsó reményességünk is porrá válik és utolsó megmaradt fegyverünk is kihull a kezünkből.

Ettől az esettől eltekintve különben is megállapíthatjuk, hogy abból, a sajnós, kevés összegből, ami az állam rendelkezésére áll, mindenre inkább jut, mint a kulturásra. Ha megfigyeljük az új költségvetés egyes tételeit, világosan olvashatjuk ki belőlük, hogy a kultuszárca a legmoshatóbb gyermeke a magyar nemzetnek; ennek céljaira jut ugyanis a legkevesebb aranykorona. Pedig közben az állam mennyi eddig hordozott kulturális terhet hárított át a vállairól törvényhatóságok, vá osok és egyházak számlájára. Mi lesz ebből a fejlődési folyamatból?

Rövidlítő pénzügyi politikából adjuk az italmérségi engedélyeket nyakra-főre, viszont sajnálatos kulturmelegdolással olyan helyzetekbe hozzuk az eddigi iskolafentartókat, hogy azok kénytelenek mind több és több iskolát bezárni és közben állandóan gyűlésezünk például a tanyai iskoláztatás kérdéséről, de végső eredményképpen kijelentjük, hogy ennek a célnak a megvalósítására az államnak nincs pénze, viszont elég bátorsága sincs arra, hogy az egyes környékbeli közép

és nagybirtokosokat kényszerítse a törvény erejénél fogva tanyai iskolák felállítására.

Mondottuk, hogy rövidlítő az a pénzügyi politika, amely a maga jövedelmeit fokozni reméli az italmérségi engedélyek záporával, mert hiszen csupán a maga bevételi tételeit nézi és nem figyeli meg, hogy ugyanekkor a megszaporoított korcsmák révén mennyivel többet ad ki ugyanaz az állam az igazságszolgáltatás karbantartására, a közbiztonság fokozottabban szükségelt védelmére, kórházak, elmegyógyintézetek fejlesztésére és végül, ami szintén nem lebecsülendő érték, mennyivel szegényebb lesz ugyanez az állam a szó igazi értelmében vett fajnemesítő, boldog, bensőséges családi ételekben. A nemzeigtyülés legutóbbi ülésén indítvány hangzott el, amely szerint községenként szavazásra kellene bocsátani azt a kérdést, hogy a lakosság megtűr-e a maga körében, a maga lakóterületén italmérsést? A javaslat indokolásában különösen a külföld példaira mutat rá, ahol már mindenütt gyakorlatban van ez a jogszabagság. Nem is említve Amerikát, amelynek legtöbb államában szesztilalom van.

Lehet támadni és védeni egyaránt az abstinens Amerikát, egy azonban bizonyos, hogy ilyen megdöbbentő statisztikának kulturállamban előfordulnia nem szabad. Hova jutunk, ha Szabolcs-megye után a megmaradt 14 vármegyében hasonlóképpen minden kétszázhatvan lélekre esik egy korcsma és minden hatezer lélekre egy iskola?

A magyar imádság: Nem, nem, soha! Nekünk azonban, reformált keresztyén magyaroknak ezt az imádságot nem csak tiltakozó értelemben, nem csak kiáltó tagadásban kell újból és újból ismételnünk, hanem nagy és őszinte igenlésekben.

Nem, nem, soha! — Hogy ilyen közállapotok gyökeret verhessenek a megmaradt áldott magyar rónán!

—ó—ó.

Az Országos Luther Szövetség kulturstélye Szegeden.

A szegedi evangélikus egyházra örömnapi virradtak február 1-én és 2-án. Az Országos Luther Szövetség vezetői férfiai, követői városunkba jöttek, hogy felrúzzák a szunnyadókat, hitet öntsenek a kétségeskedőkbe és a jobb jövő akaratos munkálására biztassanak minden protestánst. Már szombaton este a gyorsvonattal megérkezett Dr. Kirchknopf Gusztáv bányakerületi ev. lelkész, aki Kolozsváron pásztorokodott nagyszerű sikerrel, mig nem magyarsága miatt kitűzötték a románok. Jelenleg a budapesti Deák-téri egyház templomának áhitatosan hallgatott szónoka, az Evangélikusok Lapja szerkesztője, az Országos Luther Szövetség igazgatója, Raffay püspök helyettese; a jövő püspök. Kirchknopf lelkész vasárnap délelőtt 10 órakor az ev. templomban mélyhatású beszédet tartott zsufolt padosorok előtt, Máté 16—13 alapján. A protestantizmus legkomolyabb kérdését fejtegette: kicsoda néktek a Krisztus? Az egyének Jézushoz való viszonya dönti el minden valóságos érzés értékét. Ha a Krisztus csak ódon ékszer, megszokott templomlátogatás ünnepi alkalom, vasárnapi ruha, meddő közigazgatási ügyeket tárgyaló presbiteri ülés, akkor keveset ér evangélikus voltunk, de ha béke, igazság, szeretet, szorgalmas munka, akkor életünket alakítja, emeli és mélyíti. Tisztázza hát kiki minél hamarabb az égető kérdést: ki néki a Jézus?

Vasárnap este megjött a hétfői ünnepség két szónoka Györy Lóránt nyug. miniszter, az Országos Luther Szövetség kulturális szakosztályának elnöke és Dr. Rásó Lajos, az egyetemes evangélikus egyház ügyésze, az O. L. Sz. alelnöke. Hétfőn délelőtt a központi egyetem 1. emelet 3. sz. termét megtöltötte a protestáns férfiak, nők és egyetemi hallgatók serege, akik előtt Dr. Rásó Lajos beszélt. Hangsúlyozta a munkás élet megszeretését, az egyházépítő munkásság fontosságát, — a nemzetépítés szempontjából. Nem elég az, hogy iskoláink és egyházaink dolgoznak, szükség van a fűrgé Luther Szövetségre is, amely feladatát tűzte ki az evangélikus öntudat és összetartás megteremtését. Legfontosabb az ifjúságért és az ifjúsággal való törődés, mert a jövőt a fiatal nemzedék dönti el. — *Divatba kell hozni* az állandó templomlátogatást, a családban esténként a bibliavetést. Az egyetemen a jogászfifjuság vivja ki a protestáns jog előadását is. A cserkészlet felkarolása, estélyek rendezése, leányegyletek, ifjúsági önképzőkörök szervezése, okt. 31.-ikének megünneplése, az evangélikus sajtó felkarolása... mind ránk váró feladat. — A gondolatban gazdag előadást ifj. Paraszky Gyula joghallgató, a Szegedi Egyetemi Luther Szövetség elnöke köszönte meg, miután beszámolt a Szövetség eddigi működéséről és vázolta a jövő programját.

Hétfőn este 6 órakor folyt le az a nagyszabású kulturstély a Kass nagytermében, amely

örökké emlékezetes marad a szegedi evangélikusok körében. A mintegy 400 főnyi protestáns közönség örömmel hallgatta Luther diadalmi énekét az „Erős vár a mi Istenünk“-et, melyet Fichtner Sándor karnagy vezetésével a honvéd gyalogezred fuvós együttese adott elő. Báró Kaas Albe-ri az O. L. Sz. elnöke nem jelenhetett meg, de maga helyett írásos tizenet küldött, melyet Raffay püspök levelével együtt, Kirchknopf lelkész olvasott fel. Áhitatos csendben kezdte meg előadását Györy Lóránd nyug. miniszter, a híres pesti ev. lelkésznek, néhai Györy Vilmosnak fia. Rámutatott Szeged szenvedéseire. Mennyi vész pusztította. Törökulás, 8 tűzvész, árvíz, s mégis virágzó város, ahonnan 1919. júliusában kiindul a nemzeti ujásztetés. Szeged igazi erősségét nem az anyagiak teszik, de az erkölcsi értékek. Az evangéliom realizálása a fő. Fel kell venni a tiszta erkölcs fegyverzetét s akkor vissza fogjuk hódítani a leszakadt területeket.

Az estély többi számain is lelkesen fogadta a közönség. Molnár Rezső ev. színművész szavalata, Bendek Árpád ev. hegedűművész játéka, Fodor László énekes csengő, tenor hangja megnyerte mindenki tetszését. Feltűnést keltett Vass Manci operaénekesnő szereplése, aki gyönyörű hangon, elragadó művészettel adta elő Hildach: Tavasz, Dell'acqua: Madárcsicsergés c. műveket. Miután az estélyrendező Tátrai Károly ev. lelkész megköszönte a szereplők önzetlen, ingyenes munkáját és a közönség szíves megjelenését, a Hymnusz elénekülésével véget ért az ünnepség. Előadás után a pesti vendégek tiszteletér 25 terítéses bankettot adott a Szegedi Luther Szövetség, amelyen felköszöntők hangzottak el.

Tátrai Károly Krisztus miniszterére, a tüzekelet gyújtogató ideális pap eszményképére, az egyetemes papság elvét megszemélyesítő, egyháza érdekében örökké dolgozó férfura emelte poharát. Györy Loránt élete eszményképeire, József főhercegre, Darányi Ignác földmívelési miniszterre és nagyapja Székács József ev. püspökre hivatkozott, mint akik a szorgalmas munkára serkentői voltak. Dr. Rásó Lajos a szegedi evangélikus nők buzgóságát emelte ki, Dr. Kirchknopf Gusztáv a presbiterék pásztori lelkéről beszélt. Dr. Benkő István Székács József és Györy Vilmos életéből mondott el mozzanatokat, Zéman Zoltán tábori lelkész, a katonaság és polgárság harmonikus együttműködését hangsúlyozta. A lefolyt ünnepségek alatt diszbeszédet adtak a vendégek tiszteletére: Kis Ferenc felügyelő, Bruckner Ede presbiter, diszvacsorát rendezett Dr. Benkő István egyháztanácsos.

A kiküldöttek a keddi nap folyamán hagyták el városunkat, azzal a jóleső tudattal, hogy lelkes embereknek nemes szívébe hullatták az Evangélium áldott magvait. A szegedi evangélikus társadalom impozáns megmozdulása azt a hitet ébresztette fel bennük, hogyha továbbra is ilyen lendületekkel folyik az ébresztgetés, a szegedi ev. egyház elite-egyházzá lesz, a Krisztus szemefényvé. Adja Isten, hogy úgy legyen! Tátrai Károly.

Külföld.

Amerikai áldozatkészség.

Az egyház iránti református áldozatkészségnek gyönyörű példájára hívja fel figyelmünket az „Amerikai Magyar Reformátusok Lapja”. Van egy kis város — írja — West Virginiában, a neve Clarkeburg. Az itteni presbiteriánus egyház mindössze 458 tagot számlál. Nincs köztük milliomos egy sem. Mégis tizenkétezer dollárt költ az egyház évente missziói célra. Hét különböző missziói állomást tart fenn. Egyet Indiában, egyet Kínában, egyet Japánban, egyet Koreában, egyet Sziámban, kettőt pedig Amerikában. Átlag minden tag évi 52 dollár tagsági díjat fizet. Van gyönyörű temploma, vasárnapi iskolai helyisége s egyháztársadalmi célokat szolgáló épülete. Lelkészenek évi ötezer dollár fizetést ad. Érdekes, hogy a templom tornyában harang még eddig nincs. Erre még nem tellett. A tagok az évi gyűlésen mindezek dacára egyhangulag abban állapodtak meg, hogy az az eredmény, amit eddig felmutattak, kevés. Nincsenek önmagukkal megelégedve. Jövőre többre fognak törekedni.

Nem készítené mindnyájunkat gondolkodásra az áldozatkészségnek ez a magható példája. Ha alig félezer ember ennyit tud tenni egyháza érdekében, micsoda hatalmas evangéliumi munkásság indulhatna meg a mi hatalmas hajdusági s egyéb nagy alföldi gyülekezeteinkben? Mekkora eredményeket tudna elérni a szegedi református egyház a maga közel tizezernyi egyháziagjával, ha az áldozatkészségnek csak tizedrésnyi lelke is benne lakoznék minden egyháztagunkban. Az egyházi adó tömeges felebbezése helyett sokkal üdvösebb lenne, ha felebbező egyháztagjaink inkább a fenti példát követnék.

Külföldi hírek.

Az amerikai református egyház négy évvel ezelőtti Forward (Előre) jelszó alatt mozgalmat indított, melynek célja az egyház bel- és külmisziói munkájának anyagi megerősítése. Minden egyháztagnak fogadalmat kellett tennie, hogy öt év alatt 40 dollárral járul ehhez a célhoz. E címen a buzgó egyháztagnak eddig már 3.161.000 dollárt adtak össze készpénzben. Ugyancsak az amerikai református egyház Almanachja közöl érdekes és megszívlelendő híreket. A Ref. Church naptárából megtudjuk, hogy 8 egyházkerületben, 61 egyházmegyében 1761 gyülekezetben 342.000 lélek tagja van a gyülekezetnek 1345 felszentelt lelkész gondozása alatt. Egyháztagnakul csak a konfirmált egyháztagnakul veszik számba. A vasárnapi iskolás gyerekek száma 335.967 volt. Az egyház tagjai a múlt évben belmissziói célra 267.000 dollárt, külmiszióra 296.000, nevelésügyi célra 295.000, árvaházakra 119.000, lelkészi nyugdíjcéllra 55.000 s egyéb egyházi jólékcélra két millió dollárt adakoztak a rendszeres évi egyházi adón felül. Ahol hit van, ott kell lenni jócselekedetnek is. Ameri-

kában erős harc indult meg a felekezeti iskolák államosítása mellett. Az amerikai keresztyének erős ellenmozgalmat indítottak meg iskoláik megtartása mellett s a győzelem biztos tudatában indulnak a harcba. — A németországi Reformierte Kirchenzeitung írja, hogy a kis görög református egyház kilenc gyülekezetből áll s szép missziói munkát végez különösen a Kisázsziából menekültek közt. Biznak az amerikai reformátusok támogatásában is.

Forgácsok.

A hercegprimás az antiszemitizmusról.

Nagy feltűnést keltett egy bécsi újságnak újévi közleménye, amely a magyar hercegprimás egyik nyilatkozatát közli. Ebben a legitimizmus és a bolsevizmus tárgyalása után a katolikus főpap a zsidókérdéssel, közelebbről az antiszemitizmussal foglalkozik. A nyilatkozatot a hercegprimás hivatalos környezetéből cáfolat követte, azonban abban a lagymatag formában, hogy Csernoch János a kérdéses lap munkatársának nem adott „hivatalos interjút”, hanem vele csupán „privátim” beszélgetett. Ezért nem lesz felesleges, ha a magyar katolikus egyház fejénes ezí a nyilatkozatát okulásul végigolvassuk.

— Kell hogy végre végeszakadjon minden kihágásnak — mondja Csernoch nyilatkozatában — és a szorgalmas, kitartó munka korszakának kell következnie, minden botránnyer, fajok és felekezetek üldözése nélkül. Minden felekezetnek egyenlő joga van a régi, hagyományos felfogás szerint és ez mindenkor legjellemzőbb tulajdonsága volt a magyarságnak. Ez a politika szerezte meg Magyarországnak a háboru előtti Európa legüdvösebb és legszabadlelvűbb államának helyét.

— Ebben a tekintetben én járok elől a példával, mint a magyar katolikus egyház feje. Én nem ismerem különbséget ember és ember között. A budapesti főrabbival a legszorosabb baráti viszonyban vagyok és valóban nagyon sokra becsülöm ezt a komoly, tudós férfit. Én csak becsületes vagy tisztességtelen embert ismerek és ez az egyetlen különbség, amelyet emberek között teszek. Nem igaz az, hogy antiszemita uszítás mögött, — amely legnagyobb szomorúságomra Magyarországon a legutóbbi időben elhatalmasodott, — ott állna a katolikus egyház. Gondoskodom róla, hogy a magyar papság távol tartsa magát ezektől az üzemektől és minden alkalommal a leghatározottabban ítélje el e kilengéseket. Aki zsidóellenes uszítást folytat, nemcsak rossz ember, hanem rossz keresztyény is, mert lábbal tapossa a keresztyénység legszentebb parancsát: a felebaráti szeretetet. Hiába verik a mellüket a botránnyerőknél, hogy keresztyény meggyőződésük ösztönzi őket az uszításra. Innen, a keresztyénység ezeresztendősi várának ormáról kiáltom feléjük, semmirekellő em-

berek és nemcsak nem keresztények — de egyáltalán nem emberek az én szememben.

*

A fenti nyilatkozattal kapcsolatban az ébredők Budapest-Terézvárosi gyűlésén Ulain F. képviselő kijelentette, hogy ők az egyház hű tagjai és mennek is a klérussal, *amig lehet*; de ha kell, a klérus ellen is győzedelmeskedni fognak.

„A keresztény főiskolai hallgatók megrovásban részesítették Debreczen városát.“

A Szegedi Új Nemzedék 1925. évi január 30 iki számában ezzel a gondolkozásra készítő címmel közli, hogy a magyar egyetemi és főiskolai hallgatók országos kongresszusukon Debreczen városának a különböző felekezeti főiskolai hallgatókkal szemben tanusított eljárásával foglalkozván, megütközéssel állapították meg, hogy a város tanácsa a keresztény ifjúság segélykérését egész minimális, míg a zsidó ifjúság megsegítését tetemes összeggel támogatta. — A kérdés lényegébe nem megyünk bele, hiszen az egész esetet nem ismerjük. Csupán a megjelenési formával foglalkozunk. Különösképen, amikor a Szegedi Új Nemzedék helyesnek tartotta, hogy ezt a megjelenési formát a fenti címmel még ki is élezzék, álláspontunk ugyanis röviden az, hogy hasonló kijelentések röviden és egyszerűen *forradalmi jellegűek*. A forradalmakból pedig már épen elég volt, hiszen meggyőződhattunk, hogy mindegyik csak rombolni, de építeni annál kevésbé tudott. A magyar keresztény ifjúságnak bármelyik csoportja soha sem részesítheti megrovásban akár melyik ősi magyar városnak törvényes képviselőjét. Megütközhetik eljárásán, kellő formában tiltakozhat intézkedései ellen, ha azokat netalán magára és az ország egyetemére nézve sérelmesnek találja. Senkinek sincs jobban a szívéhez néve a keresztény magyar ifjúság, senkisémet értékelni és hangsúlyozza erősebben ennek az ifjúságnak jelentőségét a jövő szemponyjából, mint épen mi. Hiszen újból és újból bizonyosságát adjuk annak, hogy csekély erőnkhez képest állandóan készségesek vagyunk ennek az ifjúságnak istápolására. De testületeit és kongresszusait nem fogadhatjuk el államnak az államban. Hiszen ha így haladnánk, a Szegedi Új Nemzedékben nem sokára azt olvashatjuk, hogy valamelyik ifjúsági egyesület *fegyelmet indított* valamelyik magyar város, valamelyik magyar egyház, vagy esetleg maga a magyar állam kormánya ellen. A magyar ifjúság a jövő s amikor a számára ez a jövő jelené változik, módjában lesz a maga megszentelt előkészületei után törvényes keretek között a jellenné vált jövőt szebbé, igazabbá, boldogabbá tenni. Addig azonban tanácsosabb lesz kevesebbet beszélni magáról s inkább többet csendben munkálkodnia, s ezáltal előkészülnie a jövő vezetőjére és irányítására. — És végül engedjék meg nekünk kijelenteni azt a sejtelmünket, hogy ez az ifjúság most is tényleg csak megüt-

között Debreczen városnak az eljárásán és csupán a Szegedi Új Nemzedék szerint „részesítette megrovásban“ Debreczent

Egy presbiteri határozat.

A szegedi református egyháztanács legutóbbi gyűlésén egy már ismétellen előfordult, a megnevezett konkrét esettel kapcsolatban azonban különösen kirívó kérdésben hozott határozatot. A közegészségügyi törvényekkel ellentétben, de magának a római egyházi jognak is minden határozott utasítása nélkül a belvárosi katolikus plébánia következetesen, a többi plébániák pedig esetenként megtagadják, hogy a református halottat, akit bizonyos indokoknál fogva katolikus temetőbe kívánnak eltemetni, a saját lelkésze utolsó útján a sírig elkísérhesse. Az az egyházunkat mélyen sértő helyzet áll elő tehát ilyen esetekben, hogy a katolikus temető bejáratánál kell elvégeznünk utolsó szertartásunkat, mert a palástos református lelkész — Istennek ez az éppen olyan jogosult és felhatalmazott szolgálója, — mint valami veszedelmes teremtmény, nem teheti be a lábát legszentebb és legkegyeletesebb funkciójának gyakorlásakor sem a „szent földre“, azaz a katolikus temetőbe.

Az egyháztanács többek hozzászólása után a lelkészelnök javaslatát dr. Széll Gyula főgondnok és dr. Kolosváry Bálint egyetemi tanár, presbiter módosításával egyhangulag magáévá tette és határozatilag kimondotta, hogy a jövőben a katolikus temetőbe temetendő református halottakat csakis abban az esetben kísérelheti el utolsó útján a lelkész, ha fel tudják előtte mutatni a hozzátartozók a plébánia írásos engedélyét arra vonatkozólag, hogy a kikísérés a temetőbe egész a sírig történhet. Engedély hiánya esetében csak a háznál végezhető funkció. Az esetben pedig, ha semmi elfogadható indok nem forog fenn arra nézve, hogy a református halott katolikus temetőben pihenjen, saját felekezeti temetőnk lévén, a lelkész elbírálására bizza, hogy még akadálytalan kikísérés esetén is kikíséri a halottat, vagy sem.

Hangsúlyozzuk, hogy a jelen presbiteri határozat is, mint általában minden a római egyházzal kapcsolatos közleményüket kimondottan hűveink tájékoztatására s ezzel a református öntudat építésére és megvilágosítására írtuk.

Katolikus riadó Kiskunhalason.

A kiskunhalasi katolikus napokon, amelyek fényes külsőségek között most folytak le, Vass József népjóléti miniszter, kalocsai nagyprépost a református vallásu halasi polgármester üdvözlésére, bár erősen hangsúlyozta a katolikusok békeségre és szeretetre való törekvését, mégis kijelentette, hogy ők, t. i. a katolikusok „arról a jogokról nem hajlandók lemondani, hogy a primhegedűt játszásk“ Majd a délutáni diszgyűlésen visszatérően erre a kérdésre ezeket mondta: „Elismerem protestáns testvéreimet, de megkövelem tőlük, hogy elismerjék, hogy én vagyok itt ezerév

jogán s a vezetés az én jogom." A népjóléti miniszter ezen kijelentésével kapcsolatban meginterjúvolták dr. Sebestyén Jenő budapesti teológiai tanárt, a Kálvinista Szemle szerkesztőjét, aki a feltett kérdésekre a következőkben válaszolt:

— „A keresztyénség valamely formájának korábbi létezése nem jelenti mindig eszmei tartalmának magasabbrendűségét is egyszersmind. Vass miniszter mondatának elején arról szól, hogy ő van itt ezer éve; ezt elismerjük. De a mondat második felét, amely a vezetés jogáról beszél, nem ismerjük el. Ha a katolicizmusnak nem az lenne a szelleme, ami, akkor lehetne róla szó. A katolicizmus u. i. nem tűr más megoldást, csak a beolvasztást, különösen a keresztyén felekezetekkel szemben. Az ideai Szent évnék egyik programponja éppen ez. Már pedig olyan vezetést, amely lényegéből kifolyóan a mi megsemmisítésünkre törekszik, öngyilkosság lenne elismerni. Ha Vass miniszter ezt 1540 körül mondja, akkor még nem tulajdonítanak neki azt a tartalmat, mint amit most. Négy száz év alatt ugyanis láttuk, hogy a ő vezetésük mennyi vérünkbe és áldozatunkba került.”

— „Becsületes koalícióról lehetne szó, amelyben egyenrangú és egyenjogú felek szolgálnák a hazát. A római katolicizmus azonban, ha hatalomra jut, mindjárt exkluzív és intranzigens lesz, különösen a protestantizmussal szemben. Ha már vezetésről beszélünk a keresztyénség területén belül, akkor az elmúlt négy száz év tanulságai szerint a kálvinizmus sokkal inkább vezetésre hivatott tényező, mint a katolicizmus. A kálvinizmusnak van a legegészségesebb politikai vénája, s ami a fő, úgy tudja érvényesíteni a keresztyén igazságokat, hogy egyúttal nem igyekszik megfojtani a más keresztyén egyházakat.”

— „A mi válaszuk tehát az, hogy amikor elismerjük másoknak vallási formában is ezer éven át való itéletét, ugyanakkor hangsúlyozzuk azt is, hogy lényegében a protestantizmus, mint magyarság, szintén ezer éve van itt s bár történelmileg mint reformált keresztyénség csak négy száz éves multra tekinthet vissza, a valóságban, mint politizáló tényező, ezer esztendő tradíciójából táplálkozik. Helyesebbnek tartanám, ha éppen politikai téren, a keresztyén ideálok lelkiismeretes szolgálata tekintetében, nem vezetésekről és vezettekről lenne szó, hanem egyenrangú magyar hazafiak közös és önzetlen nemzetmentő szolgálatairól.”

Érdekes különben megjegyezni, hogy a tudós professzor és avatott tollú író kijelentései mellett mégis csak Vass Józsefnek van igaza. Kiskunhalason ugyanis hosszú ideig tisztán református volt a lakosság. Az egyetlen katolikus — egy muzsikusz cigány volt. Ezt is a kalocsai érsek tartotta ott a saját pénzén, nehogy fel kelljen hagynia azzal a követelésével, miszerint Kiskunhalast is megilleti egy katolikus templom. Kiskunhalason tehát tényleg ezer év óta a katolikusok játszik a „primhegedűt”.

Eddig maga a kiskunhalasi eset. Utólagos megjegyzésünk hozzá, hogy következetesen megnyilatkozó jelenség ez, sőt az utóbbi hónapokban

mindig sűrűbben előforduló. De akkor hogyan képzelhetjük el a keresztyén nemzeti összefogást? Főként annak legelemibb előfeltételét: a keresztyén felekezetek között szükségelt öszinte és igaz testvéri viszonyt. Hogy a Vass Józsefnek programjával semmiesetre sem, az bizonyos!

Belpolitika. — Külpolitika.

Az aranyköltségvetés általános vitáját befejezték. Bud János pénzügyminiszter beszédjével fejeződött be a tárgyalás, aki a felszólalásokra válaszolt és több aktuális kérdésre kitért. A belpolitikai élelinek különben van néhány szenzációja. Így a szociáldemokrata párt bécsi megleckéztetése, amellyel kapcsolatban a miniszterelnök is nyilatkozott s kijelentette, hogy a magyar szociáldemokratáknak a bécsi döntőbírótság elé való idézése nem más, mint Magyarország belügyeibe való beavatkozás. — Bethlen István beruházási kölcsönök tárgyalása végett a Népszövetséghez Genfbe utazott, ahol szóba fog kerülni a tisztviselői fizetések 20 százalékos felemelése is. — A liszt behozatali vámját 13 aranykoronáról 3,25 aranykoronára leszállították, ezzel remélik megakadályozni a gabona további áremelkedését.

A francia országgyűlésen egy felszólalással kapcsolatban Herriot miniszterelnök erősen támadta a Vatikánt s azzal fenyegetődött, hogy a diplomáciai viszonyt újból megszakítják — Németország az ominózus kölni zóna kiterítése kedvéért hajlandó oly értelmű biztonsági szerződésre, amely szerint 100 éven belül nem kezd háborút.

Görögországban nagy a felháborodás, mert a török kormány a Konstantinápolyban székelő ugynevezett ökuménikus pátriarchát kiutasította. — Oláhországban a kormányválság újból elődázódott, mert Ferdinánd király kijelentette, hogy a jelenlegi kormányt hívánja látni tovább is a nemzet ügyeinek intézésénél, mert annak legalább parlamenti többsége van. A dézsi képviselőválasztás viharos botrányok között került szóba a bukaresti parlamentben, minthogy kiderült, hogy oly erőszakosságok folytak, amelyek a választás alkalmával véres incidensekké fajultak s áldozatai a választási szavazatgyűjtő urnák és maga a választási elnök. — Ausztriában újból erősödik a mozgalom, hogy Németországhoz csatlakozzanak.

A szovjet bomlása folytatódik. Trockij eddigi hadügyi népbiztos után Csicserin, a külügyi népbiztos menesztették s helyüket még szélsőségesebb elemek foglalták el.

Minden szegedi protestáns

vegye fel programjába a Protestáns Irodalmi Társaság március 1.-i helybeli ünnepeit: d. e. ünnepi istentiszteletek, martiné a Belvárosi Mozgóban, d. u. vallásos ünnepség a Tiszában.

HIREK.

Istentiszteletek sorrendje: Szegeden f. hó 8-án d. e. 10 órakor gyülekezeti istentisztelet, tartja Bakó László lelkész, d. u. 5 órakor hálaadás (Bakó L. I.)

Szórványokban: február 8-án d. e. Dorozsmán, d. u. Szőregen tart istentiszteletet Durkó Gábor hitoktató.

Személyi hírek. Igaz örömmel olvastuk a Hivatalos Lapban, hogy szeretett főgondnokunk fiát, Széll János végzett joghallgatót a kormányzó hozzájárulásával a közeli hetekben kormányzói kintüntetéssel, azaz sub auspiciis Gubernatoris avatják jogtudományi doktornak. Az avatás a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen lesz. Ad multos annos... — A hevesnagykunsági egyházmegye preszbiteriumai a megüresedett gondnoki szék betöltésére szavazataikat a múlt héten adták be. Gondnokká egyhangulag Horthy István ny. tábornokot, kormányzónk testvéröccsét választották meg. Ünnepélyes beiktatása májusban lesz. — A dunamelléki egyházkerületben a tanügyi előadói tisztességre Imre Sándor ny. államtitkárát választották meg. Lapunk zártakor értesülünk róla, hogy Imre Sándor dr. t a szegedi egyetem pedagógiai tanszékére ny. r. tanárrá nevezték ki.

Szilárdy Áron arcképe. Kiskunhalas presbiteriuma halhatatlan nevű boldogult lelkészének, Szilárdy Áronnak arcképét megfestette a főgimnázium számára. A festmény Stepanek Ernő rajztanár műve, ki a nagyszerűen sikerült képet emlékezetből s itt-ott fennmaradt vázlatokból állította össze.

Márk Endre alapítványa. Márk Endre udvari tanácsos, volt debreczeni polgármester, a tiszántúli egyházkerület ügyésze újra nagyszerű példáját adta egyháza iránt állandóan táplált és kimutatott nemes áldozatkészségének. 75. születésnapja alkalmával 10 millió alapítványt tett a debreczeni kollégiumnak, hogy ennek jövedelméből évente egy jeles tanulót megjutalmazzanak. Az alapítványt csendben, feltűnés nélkül tette Márk Endre úgy, hogy még közvetlen környezete is csak hosszú idő múlva értesült róla.

Új templomok a fővárosban. A budapesti reformátusok új templomok felépítésén fáradoznak. A meglévő öt templom s pár imaház nem elégséges a több mint százezer lelket számláló gyülekezet tagjainak befogadására s fővárosi reformátusaink most lelkes akciót indítottak arra nézve, hogy templomaik számát emeljék. A józsefvárosi egyházközség „magyar reménység templomá"-nak nevezi a felépítendő új templomöt. A gyűjtés mindenütt folyik a templom érdekében s remélhető, hogy hamarosan újból eggyel több templomban hirdethetjük Krisztus igazi vallásának ígét. A tisztviselőtelepi missziói egyházrészben az „emlékezet templomá"-ra folyik a gyűjtés. Az egyháztanács felhívást bocsátott ki a hívőkhöz, amelyben „Kálvinista bűjt" tartására hívja fel őket. Nem

kell itt valami katolikus-féle érdemszerző bűjt gondolnunk. Itt egyszerűen csak arról van szó, hogy legyen az 1925. év február hónapja takarékosági hónap s mindenki vonjon meg magától minden fölösleges élelmet, mulatságot s ennek költségeit adja a templom építési alapjára. Már majdnem az egész egyház rész bejelentette a bűjt-höz való csatlakozását. Isten segítségével itt is hamarosan felépül az új templom.

A Magyar Evangéliumi [Keresztyén Diákszövetség] január 31—február 2. tartotta Budapesten a Skót Misszió nagytermében ez évi téli diákkonferenciáját, amelyen a szegedi egyetem részéről négyen (3 leány, 1 férfi) vettek részt. A háromnapos konferenciára körülbelül 200 diák (egyetemi és más főiskolai hallgatók s felsőiskolák felső évfolyamai részről) gyűlt össze. A konferencia nyilvános nagygyűléseken tárgyalta a felsőbbrendű életet, melyről Kapi Béla evang. püspök tartott előadást és a szolgálat eszményét, amit Szőnyi Sándor fejtett ki nagy hatással. A már Szegeden is ismert kitűnő előadó sziveket-lelkeket ájáró beszéde alatt lehetett látni a hol elhalványuló, hol kipiruló arcokról s a megnevésedő szemekről azt a mélyeséges hatást, melyet a magyar keresztyén diák kötelezettségének és hivatásának hatalmas rajza a hallgatóságból kiváltott. Az esti nagygyűléseken Muraközy Gyula és Thuróczy Zoltán „Ecce Homo" és „Ecce Dens" című előadásaiiban ismerlették Krisztust, mint tökéletes embert és tökéletes istent.

A vasárnap esti nagygyűlés a magyar diákszövetség 15 éves jubileumának volt szentelve. A gyűlést dr. Ravasz László ref. püspök bibliamagyarázata vezette be, majd Hoffmann Konrád a World's Student Christian Federation titkára tartott előadást a keresztyén diákok világszövetségéről, végül pedig dr. Tankó Béla és Deme László számoltak be a manchesteri konferenciáról.

Ezenkívül 3 előadás sorozat volt a konferencia délelőtti jén: „Krisztus, mint a magyarság orvosa", „Küzdelmünk a „diákideál" megvalósításáért" és „Az evangélium és korunk szellemi áramlatai" címen. Minden sorozatot 3 rész konferencián, közös megbeszélés formájában tárgyaltak le a konferencia tagjai. A délutáni órákban pedig szakok szerint tárgyalták meg az egyes szakiskolák és egyetemi fakultások legfontosabb problémáit.

Akik ott voltunk, meg vagyunk győződve, hogy ez a konferencia még nyomot fog hagyni a magyar diákság lelkében s a nagy alaposággal és komoly keresztyénséggel megtárgyalt kérdésekben új világosság fog gyulni egy egész diáknemzedék lelkében.

Dr. C. B.

Diákgyűlés. A Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség háromnapos konferenciát rendezett a fővárosban. A konferencián a diákság lelki életének legégetőbb problémái kerültek megbeszélés alá. A gyűlésen közel négyszáz diák vett részt a fővárobból és a vidékről.

A Lorántffy Zsuzsánna Egyesület február hó elsején tartotta évi rendes közgyűlését a ref. theológia disztermében Budapesten. Reméljük, hogy április hónapban már nálunk is véglegesen megalakulhat ez a nagyjelentőségű református nőegyesület. Addig is minden református leány és asszony csatlakozzék annak munkájához.

Halálozások. Az Urban elhunytak: özv. Papp Zsigmondné 72 éves korában, akiben Papp Ferens tiszolótőparancsnok, preszbiter édesanyját gyászolja. — Dr Demeter György egyetemi tanár 40 éves korában, kinek időültével újból szegényebb lett az egyetemi református tanárigárda.

Hírek az evangélikus egyházból.

Istentiszteletek sorrendje: 1925. február 8-án 8–9-ig az evangélikus elemi iskolában vasárnapi iskola, utána 9–10-ig a középiskolásoknak ifjúsági istentisztelet, 10 órakor a gyülekezeti istentiszteleten prédikál Zemann Zoltán táborigazgató, 11 órakor az iskolában egyházközségi közgyűlés, amelynek tárgya a presbiterek létszámának felemelése 12-ről 18-ra.

Családi kör.

Az imádság mint uralkodó vágy.

Nyolcadik hét IV. Ha a szegények kívánságát megtagadtam és az özvegy szeméit epedni engedtem és ha falatomat egymagam ettem meg és az árva abból nem evett . . . ha láttam a ruhátlanat veszni indulni és takaró nélkül a szegényt; hogyha nem áldottak engem az ő ágyékai és az én juhaim gyapjából fel nem melegedett, ha az árva ellen kezemet felemeltem, mert láttam a kapuban az én segítségemet; a lapockájáról essék ki a vállam és a forgócsontokról szakadjon le a karom. — Jób. 31., 16–22.

Ha valaki ajkaira veheti ezeket a szavakat, mint a maga életének jellemzését, az az ember őszintén imádkozhatik a szegényekért. Gyakran hangsúlyozzuk azt aényt, hogy az imádság nagy jellemző hatalom; de fontos az igazságnak az a másik oldala is, hogy az igazi jellem is nélkülözhetetlen az igazi imádsághoz. Az, akinek élete kicsinyes, szűkkeblű, önző, nem imádkozhatik őszintén nemes imádságot. Ezt jelenti az a mondás is, hogy „az uri imádságot nagyon könnyű emlékezetbe vésni, de nagyon nehéz a szívébe rejteni.“ Akármilyen nagyszerűek legyenek is az ember szavai, csak annak van értéke az imádságban, ami jellemét, életének benső minőségét és uralkodó vágyát juttatja kifejezésre. Amikor tehát a könyörület arra indít, hogy Istennek kegyelmét kérjük a szegények számára, imádságunk értéke attól függ, hogy ez a nemes kívánság milyen hatalommal uralkodik életünkben. Vajjon csakugyan olyan benső odaadásból fakad-e könyörgésünk, mely komoly ügye életünknek? Lát-e Isten bennünk állandó, rendszeres érdeklődést a szegények ésa segítségükre törekvő tényezők

iránt, ami imádságunk őszinteségét bizonyítaná?

Könyörgünk hozzád, Urunk és Mesterünk, hogy légy segítségünk és támaszunk. Mentsd meg a szorongatottakat, emeld fel az elesetteket, mutasd meg magadat az inséget szenvedőknek, gyógyítsd meg az istentelenekeket, térítsd meg népednek tévelygő tagjait, tápláld az éhezőket, támogasd a gyengéket, vigasztald az alélt szívlékeket. Hogy mindenek megtudják, hogy csak Te vagy Isten és Jézus Krisztus a Te fiad és mi a Te néped és kezdednek nyája vagyunk a Krisztus Jézusért. Amen. — Római Kelemen. (Kr. u. 90.)

Irodalom. — Művészet.

Mit olvassunk?

Dr. Kuyper Á.: A kálvinizmus lényege c. művének ismertetése, b: A kálvinizmus és a vallás.

Az előző értekezés kimutatta, hogy a kálvinizmus, mint önálló világnézet, egységes rendszer illeszkedik a fejlődés sorába s a történelem tanúsága szerint világot irányító népei által mind erőteljesebben érvényesül, mert övé a jövő. Ezen fejezet azon álláspontra mutat rá, melyet a kálvinizmus a vallási téren foglal el. A vallásban keresi megnyugvását a nyugtalan szív. E megnyugvást fellépése alkalmával s azóta is megadja a kálvinizmus, midőn az életre, a lelkek Atyjához való felemelkedésre, a legszentebb dolgokban való tisztaságra vonatkozólag határozott irányítást ad. Hogy milyen ez irányítás, nézzük 1. a vallást önmagában véve, 2. az egyházi életben való megnyilatkozási formájában, 3. gyümölcseiben, ahogy az a gyakorlati életben jelentkezik.

1. A vallásnak a következő összefüggő alapkérdésekre kell válaszolnia: 1. Istenért, vagy emberért van-e? 2. Egyenesen-e, vagy közvetve? 3. Részlegesen, vagy egészében öleli-e át személyünket? 4. Lehet-e normális, vagy a megváltás szükségességét hirdetőnek kell-e lennie? E kérdésekre a kálvinizmus így felel: a vallás célja és lényege nem az egyén érdek kielégítése, nem a természettől rejtő ember mentőeszköze, a természettel szemben megsegítő istenek áldozatok általi imádása, nem a gonosz szellemek leigázásának módja, nem az emberi szellem imádása, nem csupán pestisben, inségben szenvedők, nem csak a szegények, ügyefogyottak, kisemberek s elnyomottak, tudatlanok pártfogója, bátorítója, tudománya, melynek a gazdaggal, tudóssal, természettől nem féltővel ne lenne dolga. A vallás sokkal több és magasabb. Az előbb felsorolt elemek mind megvannak ugyan benne, de lényege az, hogy nem az emberért van, hanem az Istenért. Nem Isten van a teremtésért, hanem a teremtés az Istenért. Amint az egész teremtés az emberben jut csúcspontjára, úgy az ő dicsőítésének is az emberben kell a legfokéletebb fokra jutni, abban, ki Isten képére teremtelt, kinek egyedül oltatott szívébe a vallásra való képesség. „Vallástalannak lenni annyi, mint az embernek

legmagasabb célját eltéveszteni, míg megfordítva Istenért lenni, Istenért élni, egészen az Ur nevének dicsőítésében felolvadni, ez minden vallásnak magva és lényege". Mi azt imádkozzuk: „Szenteltesd meg a Te neved, jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod“, ez minden vallásnak hármasszoros alaplépcsője, „mert ő töle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek“. A vallásban a legelső dolog az Isten abszolút szuverénitására, feltétlen felségiségéről való vallástétel.

Míg a vallás önző érdekeket szolgál, az Isten és ember közötti közvetítésre szükség van. A gyarló, bűnös ember csak Isten kegyeltjei által érintkezhetik Istennel s használhatja fel segítségét a maga céljaira. A kálvinizmus nem ismer el közvetítést. „Azt ugyan látja világosan, hogy a bukott embernek az igazi vallás megértéséhez és elfogadásához közbenjáróra van szüksége, de e közbenjáró nem lehet embertárs, hanem az Isten ember, Isten maga és a Szentlélek. Isten bennünk lakozása által ezt a közvetítést nem nekünk, hanem az Istennek kell megpecsételni. Minden vallásban Isten maga a folytonos aktív (tevékeny) elem. Vallásossá ő tesz minket, vallásosságra ő hangol, azért mi csak hangot és alakot adunk annak a vallásos megnyilatkozásnak, amelyet ő teremtett belénk. Ha a vallásnak az a követelménye, hogy Istennek a tisztességet minden szív adja meg: akkor ezt helyettem más meg nem adhatja, akkor az ő imádói közül senki feletem nem állhat; akkor minden ember személyileg kell, hogy érvényesüljön, akkor a vallás célját csak a hitek egyetemes papságában éri el. Midőn minden közvetítő alak elesik, akkor kapcsol össze bennünket a kiválasztás közvetlenül az Istennel, az őök világosság sugára közvetlenül az Istentől árad lelkünkre, amíg aztán a vallás a szó abszolút értelmében véve válik a szív sóvárgásává.

A vallás Istennel való közvetlen, személyes kapcsolat lévén nem korlátozható sem az érzés, vagy akarat mezejére, a szív belső kamrájába vagy az imádkozó cellába, sem a hétköznapiokról az ünnepnapokra, a jólét napjairól a veszedelem és betegség idejére és egy hosszú életről a halál órájára. Nem lehet az, hogy csak a bőjti időszak legyen egészen a vallásnak szentelve; a testnek tehát, mielőtt a szomorúság komor völgyébe szállana alá, szabad magát megegyszer a Karneval érzéki élvezeteiben s féktelen mulatozásaiban kitombolni. A vallás egyetemes jellegű. Semmi sem teremtetett anélkül, hogy tényének rendelkezését Isten meg ne szabta volna. Isten eme végzéseinek summája pedig minden életre nézve az, hogy minden élet, a teljes élet. Neki szenteltesd. Bárhol áll is az ember, bármit tesz, bárhova is helyezze kezét, iparban és szellemi téren, tudományban és művészetben, állandóan Isten színe előtt áll, Istennek szolgálatában tevékeny, Istennek kell engedelmessé válnia és mindenekfelett célul Isten dicsőségét kell kitűznie.

Minden más felfogással szemben az a kál-

vinizmus hitvallása, hogy a vallás a maga igaz mivoltában az első emberpár Istenhez való tiszta viszonyában lépett fel s nem a teremtségből de a bűnbeesésből magyarázza a vallásnak sok alsóbb fokú, tisztátalan alakját, amelyek összességükben nem egy alsóbb fokról magasabbra vezető folyamatnak, hanem egy százalomra méltó elfajulásnak képét tárja elénk, ami az igazi vallás regenerálását csak megváltás által teszi lehetővé. A bűn az, amelynek megnyilatkozási formái a századok során finomodtak ugyan mint azt Buckle Anglia művelődéstörténetében kimutatta, de az azt hordozó emberi szív állapota ugyan az marad, ami volt. A bűn súlya az ami az Isten szentsége előtt álló kálvinistát oly lenyűgözőleg ragadja meg, hogy a büntudat szívét szárítja össze és a bűnnek bizonyosságra lelkére mázsányi sullyal nehezedik, midőn meggondolja, hogy az is, kinek szava a legelragadóbb és legszeretetteljesebb volt, az is határozottan és ismétlenül is beszél a külső sötétségről, mi el nem omlhat, féregről, mi soha meg nem ölhető? Ez állapotból semmiféle normális fejlődéssel ki nem szabadulhatunk. Emberi világosság, emberi erő erre elégtelen. Az ut, a menedék az, hogy Isten szívünket először újjászültsi és az újjászületés által a szív és a hazug világ között kibékíthetetlen ellentétet lobbant lángra. Az ő igéjében a Szentírásban pedig az így ujonnan született szív számára a gondolatoknak, erőknek és életnek oly világa tárul fel, ami e szív érzületéhez talál s mint igazi, lényeges világ hozzá tartozik. Lát és érez annál az azonosságánál fogva, mely saját szívének élete s a Szentírás között állott elő és amelyet szívében a Szentlélek benső bizonyoságátétele hoz elő. Így lesz a hívő számára az Irás prizma (fénytörő készülék), melyen keresztül az isteni fény sugar számára látható színekbe törik meg; így lesz az gyújtólencse, mely a szétszort sugarakat összegyűjti, hogy azok együttes fényét és melegét felhasználhassa.

I. E.

Legjobb svájci órák, ékszer, gramfon,

lemez, öngyújtó, villamos zseblámpa stb. — Eladás részletfizetésre is.

TÓTH JÓZSEF

műorás, Kölcsey-utca 7.

Szeged legnagyobb javító-műhelye.

Özvegy református uriasszony
elvállal mindentéle

női varrás-munkát;

a legjutányosabb áron felsőruha, fehérnemű-készítést, kézimunkát, lámpaernyőkészítést.
Címe a lelkészi hivatalban.

Felelős kiadó a szegedi ref. egyházköz ség nevében : Bakó László lelkész.